

Інститут історії України Національної академії наук України
Інститут української археографії та джерелознавства імені
М. С. Грушевського Національної академії наук України
Центр пам'яткознавства Національної академії наук України
та Українське товариство охорони пам'яток історії та культури
Центральний державний історичний архів України, м. Київ
Центральний державний кінофотофоноархів України
імені Г. С. Пшеничного
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Національний музей історії України

СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ В КОНТЕКСТІ «РЕЧОВОГО» ТА «ВІЗУАЛЬНОГО» ПОВОРОТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

4 жовтня 2019 р., м. Київ

ПРОГРАМА

Київ-2019

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Валерій Смолій, директор Інституту історії України НАН України, академік НАН України

Геннадій Боряк, заступник директора з наукової роботи Інституту історії України НАН України, член-кореспондент НАН України

Георгій Папакін, д.і.н., директор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Ольга Музичук, директор Центрального державного історичного архіву України, м. Київ

Владислав Берковський, к.і.н., директор Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного

Олександр Рудник, в.о. генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Олена Титова, директор Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури

Тетяна Сосновська, генеральний директор Національного музею історії України

Ольга Ковалевська, д.і.н., провідний науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України

Світлана Блащук, к.і.н., науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України

9.30–10.00 Реєстрація учасників конференції

10.00–10.30 Урочисте відкриття конференції

Вітальне слово до учасників конференції:

Валерій Смолій, академік НАН України, директор Інституту історії України НАН України

Привітання від співорганізаторів конференції:

Георгій Папакін, директор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Ольга Музичук, директор Центрального державного історичного архіву України, м. Київ

Владислав Берковський, директор Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного

Олександр Рудник, в.о. генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Тетяна Сосновська, генеральний директор Національного музею історії України

Олена Титова, директор Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Модератор: **Геннадій Боряк**, член-кореспондент НАН України, заступник директора з наукової роботи Інституту історії України НАН України

10.40–11.00 **Георгій Папакін**, д.і.н., директор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Речові та візуальні джерела у загальній базі історії України: очевидне та неусвідомлене

11.00–11.20 **Ольга Ковалевська**, д.і.н., провідний науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України

Візуальні студії в Україні як відповідь на виклики «візуального повороту» європейської гуманітаристики

11.20–11.40 **Владислав Берковський**, к.і.н., директор Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного

Інформаційний потенціал аудіовізуальних джерел архівних та музейних зібрань України

11.40–12.00 **Леонід Гріффен**, д.тех.н., професор, провідний науковий співробітник Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури; **Олена Титова**, к.і.н., старший науковий співробітник, директор Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури

Пам'яткознавство як спеціальна історична дисципліна

12.00–12.30 **Кава-брейк**

(5 поверх, читальна зала бібліотеки Інституту історії України НАН України)

РОБОТА СЕКЦІЙ

Секція 1

Теоретичні та методологічні проблеми спеціальних історичних дисциплін; питання сучасної класифікації матеріальних та візуальних / іконографічних джерел; методи та прийоми спеціальних галузей історичної науки

*(2 поверх, к. 212, читальна зала бібліотеки
Національної спілки краєзнавців України)*

Модератори: **Валерій Томазов**, к.і.н., старший науковий співробітник, керівник сектору генеалогічних та геральдичних досліджень Інституту історії України НАН України;
Світлана Блащук, к.і.н., науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України

12.30–14.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Віталій Тельвак, д.і.н., професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Михайло Грушевський у світлі карикатур: методологічні проблеми інтерпретації та історіографічна практика

Ірина Хромова, к.і.н., науковий співробітник відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України

Візуальна складова в нумізматичному дослідженні

Денис Тоїчкін, к.і.н., старший науковий співробітник відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України

Основні проблеми і завдання сучасних класифікацій історичної холодної зброї

Андрій Зубко, к.і.н., доцент кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Методика аналізу структури і обсягу одиниць вагових систем в історичній метрології

Аліна Кондратюк, кандидат мистецтвознавства, начальник науково-дослідного відділу вивчення мистецької спадщини Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
Досвід використання міждисциплінарних методів у дослідженні пам'яток Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Дискусія

14.00–14.30 **Кава-брейк**
*(5 поверх, читальна зала бібліотеки
Інституту історії України НАН України)*

14.30–16.00
(секційна доповідь до 15 хвилин)

Георгій Козубовський, к.і.н. науковий співробітник Інституту археології НАН України
До наукового значення монетних знахідок

Андрій Бойко-Гагарін, к.і.н., керівник сектору проблем фондової роботи Національного музею історії України
Тогочасні підробки монет Російської імперії у зібранні Національного музею у Варшаві

Оксана Коваленко, к.і.н., науковий співробітник Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України
Основні аспекти музейного атрибутування глиняних виробів у контексті типологічного та іконографічного підходів

Анастасія Чередниченко, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
Публікація комплексу джерел з історії Всеукраїнського музейного містечка на засадах Linked Data

Роман Качан, заступник начальника науково-дослідного відділу історії та археології Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
Електронні колекції музеїв як засіб для розшуку «зниклих» музейних предметів

Дискусія

Секція 2

Роль спеціальних історичних дисциплін у розвитку сучасної історичної науки

(2 поверх, к. 213, зала засідань Інституту історії України НАН України)

Модератор: **Георгій Папакін**, д.і.н., директор
Інституту української археології та джерелознавства
імені М. С. Грушевського НАН України

12.30–14.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Ярослав Калакура, д.і.н., професор кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Спеціальні історичні дисципліни як підсистема історичної науки

Мирон Капраль, д.і.н., професор, керівник Львівського відділення Інституту української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Джерелознавчі та візуальні особливості міських карт України (на прикладі «Атласу українських історичних міст»)

Ірина Паур, к.і.н., доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Роль філокартії у розвитку сучасної історичної науки

Ольга Ковалевська, д.і.н., провідний науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України

Гамаліївський Свято-Харлампіївський монастир та його пам'ятки у фокусі спеціальних історичних дисциплін

Валерій Томазов, к.і.н., старший науковий співробітник, керівник сектору генеалогічних та геральдичних досліджень Інституту історії України НАН України

Роль речових та візуальних джерел у генеалогічному дослідженні

Дискусія

14.00–14.30 Кава-брейк

*(5 поверх, читальна зала бібліотеки
Інституту історії України НАН України)*

14.30–16.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Олександр Маврін, д.і.н., старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Археографія як доповнена реальність

Тамара Куцаєва, к.і.н., старший науковий співробітник Національного музею історії України

Маргіналістика в музейних дослідженнях (на прикладі антикварних видань із книгозбірні Національного музею історії України)

Олексій Кузьмук, к.і.н., завідувач сектору довідкового апарату відділу довідкового апарату та обліку документів Центрального державного історичного архіву України, м. Київ

Сфрагістичні джерела у фонді Києво-Печерської лаври (з колекції ЦДІАК України): приклади особових печаток та печаток установа

Олександр Алфьоров, к.і.н., науковий співробітник відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України

Інформаційний потенціал «невизнаних» джерел сфрагістики

Ольга Гураль, к.і.н., заступник директора з наукової роботи Музею видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького

Речові джерела фондової колекції Музею видатних діячів української культури в контексті дослідження теми «Іван Франко і Київ»

Олена Сергій, старший науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Літургійні предмети як об'єкт дослідження

Дискусія

Секція 3

Інформаційний потенціал візуальних джерел; технології вилучення інформації з матеріальних та візуальних джерел
(2 поверх, к. 200, конференцзала Інституту історії України НАН України)

Модератор: **Віталій Скальський**, к.і.н., науковий співробітник
відділу історії Української революції (1917–1921 рр.)
Інституту історії України НАН України

12.30–14.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Ірина Войцехівська, д.і.н., професор кафедри історії мистецтв
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Мистецтво майєвтики: художньо-історичний вимір

Наталія Коломієць, к.і.н., асистент кафедри архівознавства та
спеціальних галузей історичної науки Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Феномен портрета як історичного джерела

Олександр Охріменко, к.і.н., асистент кафедри історії стародав-
нього світу та середніх віків Київського національного універси-
тету імені Тараса Шевченка
*Проблема віку Ісуса Христа: дві мініатюри з французького
Часослова XIV ст. з колекції Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського*

Мар'яна Нікітенко, к.і.н., провідний науковий співробітник Націо-
нального Києво-Печерського історико-культурного заповідника
*Новий ієротопічний підхід як ключ для прочитання інфор-
мації Києво-Печерського патерика*

Ольга Гончар, к.і.н., старший науковий співробітник відділу укра-
їнської історіографії Інституту історії України НАН України
Іконографія Миколи Костомарова

Віталій Скальський, к.і.н., науковий співробітник відділу історії
Української революції (1917–1921 рр.) Інституту історії України
НАН України
*Бій під Крутами та його учасники: фотопрезентація та
міфологізація*

Дискусія

14.00–14.30 **Кава-брейк**
(5 поверх, читальна зала бібліотеки
Інституту історії України НАН України)

14.30–16.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Валентина Шевченко, к.і.н., старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України

«Дитячий сад» як частина туристичного брендингу Одеси кін. XIX – поч. XX ст.: візуальний та текстуальний контексти

Анна Яненко, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Музейна іконографія як напрямок дослідження історії гуманітаристики (на прикладі візуального наративу міжвоєнного Києва)

Олександр Маєвський, к.і.н., старший науковий співробітник відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України

Креолізовані тексти періоду Другої світової війни в медіалізованій культурі сьогодення

Ярослав Тинченко, к.і.н., заступник директора з наукової роботи Національного військово-історичного музею України

Речові докази та фотодокументи в архівно-слідчих справах як джерела з історії 1920–1950-х рр.

Ірина Безлюдна, аспірантка відділу історії України другої половини XX ст. Інституту історії України НАН України

Візуальні матеріали як джерело дослідження повсякденності вихованців дитячих будинків УРСР 1945–1950-х рр.

Денис Яшний, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Приватні колекції як джерело наукових досліджень: особливості та умови використання

Дискусія

Секція 4

Репрезентація інформаційного потенціалу матеріальних та візуальних джерел музеями, бібліотеками, архівами

(6 поверх, к. 615, зала засідань Вченої ради
Інституту історії України НАН України)

Модератор: **Костянтин Крайній**, к.і.н., начальник науково-дослідного відділу історії та археології Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

12.30–14.00

(секційна доповідь до 15 хвилин)

Зінаїда Зразюк, завідувач сектору нумізматики, фалеристики, медальєрики та боністики Національного музею історії України
Я. Я. Волошинський – збирач мінц-кабінету Університету св. Володимира (1852–1865) та Дергиман – колекціонер: історія придбання колекції

Олена Косенко, к.і.н., головний спеціаліст відділу формування НАФ та діловодства Центрального кінофотофоноархіву імені Г. С. Пшеничного
Деякі аспекти комунікації аудіовізуальних архівістів з колекціонерами

Оксана Прокоп'юк, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
Пам'ять про гетьмана Івана Мазепу в Києво-Печерській лаврі у XVIII ст.: «речове»/«візуальне» прочитання, експозиційні перспективи

Аліна Варивода, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
Шість гантованих фелонів 1720-х рр. з ризниці Успенського собору Києво-Печерської лаври: обставини виготовлення елітного комплексу

Володимир Парацій, завідувач науково-дослідного та музейно-просвітницького відділу Державного історико-архітектурного заповідника у м. Бережани (Тернопільська обл.)
Археологічні «скарби» з Тернопільського Опілля як об'єкти музеєфікації (кін. XIX ст. – 1930-і рр.)

Дискусія

14.00–14.30 **Кава-брейк**
(5 поверх, читальна зала бібліотеки
Інституту історії України НАН України)

14.30–16.00
(секційна доповідь до 15 хвилин)

Ольга Музичук, директор Центрального історичного архіву України, м. Київ

Проблеми та перспективи презентації архівних документів у мережі Інтернет: досвід ЦДІАК України

Тетяна Ємельянова, к.і.н., заступник директора Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного

Роль контекстних метаданих у розширенні доступу до аудіовізуальних джерел (з архівної практики)

Костянтин Крайній, к.і.н., начальник науково-дослідного відділу історії та археології Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, **Ольга Крайня**, к.і.н., провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Відбір і використання документів фонду «Києво-Печерська лавра» (Центральний державний історичний архів України, м. Київ) для музейних цілей як маркер інформаційних запитів часу

Людмила Касян, провідний співробітник сектору публікації документів Центрального кінофотофоноархіву імені Г. С. Пшеничного

Аудіовізуальні документи як складова автобіографічного синергену: інформаційний потенціал, принципи і способи репрезентації

Ганна Філіпова, к.і.н., старший науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Музей Івана Мазепи: напрямки репрезентації архівних джерел

Дискусія

16.00–16.30 Підбиття підсумків конференції
(2 поверх, зала засідань Інституту історії України НАН України)